

Archeologienota

Heverlee Kapeldreef – BioScience nieuwbouw

Programma van Maatregelen

Johan Claeys

2019

1 Administratieve gegevens

Projectcode:	2019I54
Betrokken actoren:	Johan Claeys (erkend archeoloog 2017/180): projectleider
Locatie:	Kapeldreef, ter hoogte van 200H, 3001 Heverlee
Lambert coördinaten	(bounding box coördinaten – Lambert 72) Plangebied: ZW: x = 171 373,2 m / y = 172 501,1 m NO: x = 171 602,9 m / y = 172 685,6 m Bodemingreep: ZW: x = 171 431,7 m / y = 172 522,8 m NO: x = 171 556,5 m / y = 172 627,7 m
Kadastrale gegevens:	Leuven / Afd. 10 Heverlee 1 / Sectie C / Perceelnrs. 1H3 en 1K3
Oppervlakte van het terrein:	ca. 26.330 m ² (totale oppervlakte van de twee getroffen percelen) ca. 6.950 m ² (totale oppervlakte van de geplande bodemingreep: nieuwbouw BioScience Instituut)

2 Aanleiding onderzoek

Het voormalige Instituut voor Scheikunde Navorsing binnen Campus Arenberg III van de KU Leuven, gelegen aan de Kapeldreef in Heverlee, is recent afgebroken en zal vervangen worden door het nieuw te bouwen BioScience Centre. Bij de afbraak is er een bouwput afgegraven tot op een diepte van ca. 25,0-25,2 m TAW (het geschatte niveau van het oorspronkelijke maaiveld). De nieuwbouw beslaat een oppervlakte van ca. 2.150 m² en overlapt voor ruim 90 % met de footprint van het voormalige instituut. Behalve de geplande nieuwbouw wordt ook een BEO-veld (Boorgat Energie Opslag) aangelegd onder en ten zuiden van het BioScience Centre en wordt de omgeving heraangelegd, in het bijzonder de zone tussen het toekomstige BioScience Centre en het in aanbouw zijnde Quadrivium.

Het plangebied overlapt niet met een archeologisch beschermde site of archeologische zone. De volledige bodemingreep heeft echter een oppervlakte van ca. 6.950 m² en beslaat twee percelen met een gezamenlijke oppervlakte van ruim 2,6 ha, waardoor de aanvraag voor een omgevingsvergunning gepaard moet gaan met een bekrachtigde archeologienota.

3 Conclusies Verslag van Resultaten

Het Verslag van Resultaten van deze archeologienota bestond uit een bureaustudie, aangevuld met controleboringen binnen de geplande bodemingreep van het plangebied.

Het plangebied bevindt zich ten zuidwesten van Leuven, binnen de vallei van de Dijle (ten zuiden) en Voer (ten noorden). De bodem ter hoogte van de geplande bodemingreep is gekarteerd als matig natte tot natte leembodems zonder profielontwikkeling. Door het grote overstromingsrisico waren deze gronden ongeschikt voor bebouwing en wellicht ook te nat voor landbouw. Historische kaarten tonen inderdaad aan dat deze percelen de voorbije eeuwen in gebruik waren als weideland en geven specifiek voor de omgeving van het plangebied een drassige ondergrond aan. Vanaf de late jaren '60 van de 20^e eeuw werd het plangebied en aansluitende percelen ingenomen door de gebouwen van Campus Arenberg III. Ondanks intensieve drainage, de aanleg van bufferbekkens, het kanaliseren van de natuurlijke waterlopen en het ophogen van de percelen kon het overstromingsrisico tot op heden niet volledig weggenomen worden.

Ook historisch-cartografische en archeologische gegevens tonen aan dat er een (erg) lage trefkans is op het aansnijden van archeologische vindplaatsen binnen het plangebied. De gekende archeologische waarden binnen de stroomvlakte van de Voer en Dijle zijn beperkt tot nog bestaande monumenten uit de middeleeuwen en nieuw(st)e tijd. Archeologienota's opgesteld voor zones met gelijkaardige landschappelijke kenmerken kwamen ofwel tijdens de bureaustudie ofwel na prospectief veldonderzoek tot de conclusie dat er geen risico bestond voor het archeologische bodemarchief. Bij archeologisch proefsleuvenonderzoek in het kader van de KU Leuven Fieldschools 2011-2014, uitgevoerd op een perceel 100 m ten zuidwesten van het plangebied, werden alleen de te verwachten drainagegeulen aangetroffen.

Er werden vervolgens controleboringen geplaatst binnen de toegankelijke delen van de geplande bodemingreep. Hieruit kon geconcludeerd worden dat de zone van het voormalige instituut tot minimaal 1,50 m onder het maaiveld bestaat uit recente ophogingslagen. De kans dat er nog archeologisch relevante niveaus kunnen aangesneden bij de bouw van het BioScience Centre zelf is onbestaande. Boring 5, ten zuiden van de huidige bouwput, is wellicht representatief voor de voormalige verhardingen en ophogingen rondom het instituut en geeft aan dat er een recent ophogingspakket aanwezig is van minstens 55 cm dik. De mogelijke zones waar nog een intact en niet begraven natuurlijk bodemprofiel aanwezig is binnen de geplande bodemingreep zijn erg beperkt in oppervlakte en verspreid over het gebied. Een natuurlijke gelaagdheid werd bij het controleonderzoek nergens bereikt. Er zijn dus tevens geen aanwijzingen voor stroomruggen of begraven oeverwallen waar de (pre)historische mens zijn activiteiten ontplooid kan hebben.

Er kan geconcludeerd worden dat de kans op het aantreffen van behoudenswaardige archeologische vindplaatsen binnen de geplande werkzaamheden zo goed als onbestaande is. Er wordt daarom geen archeologisch vervolgotraject opgelegd.

4 Programma van maatregelen

Het vooronderzoek kon op afdoende wijze:

- De kans op het aantreffen van archeologische sites aantonen. De bureaustudie toont aan dat de kans op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied erg laag is. Hiervoor zijn zowel landschappelijke, historische als archeologische argumenten aan te halen.
 - De landschappelijke kenmerken van het plangebied lenen zich niet tot het vormen van een kansrijke omgeving voor permanente menselijke aanwezigheid. Door zijn ligging in de stroomvlakte van de Dijle en Voer, met bodemtypes Ldp en Lep, was het plangebied voornamelijk geschikt als weideland. Oude toponiemen en historisch kaartmateriaal geven specifiek de drassigheid van de bodem ter hoogte van het plangebied aan. Ook na intensieve ingrepen om de rivieren in te dijken, bufferbekkens aan te leggen, de gronden te draineren en op te hogen, is het overstromingsgevaar voor Campus Arenberg III tot op heden niet volledig geweken. Er zijn tevens geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van stroomruggen of oeverwallen binnen het plangebied waarvan de prehistorische mens eventueel gebruik gemaakt kon hebben.
 - De gekende archeologische vindplaatsen in gelijkaardige landschappelijke omstandigheden in de nabijheid van het plangebied zijn beperkt tot de ontwikkelingen rondom nog bestaande monumenten uit de middeleeuwen en nieuw(st)e tijd en hebben geen of weinig relevantie voor het huidige plangebied. Archeologienota's voor gelijkaardige zones komen ofwel na de bureaustudie ofwel na aanvullend prospectief onderzoek tot de conclusies dat er geen kenniswinst te halen valt. Bij een aantal proefsleuvenonderzoeken door de KU Leuven op een perceel op nauwelijks 100 m ten zuidwesten van het plangebied kwamen alleen de te verwachten drainagegreppels aan het licht.
- De impact van de werkzaamheden op het bodemarchief aantonen. Los van de lage trefkans kon vastgesteld worden dat de verstoringen van het voormalige Instituut voor Scheikunde Navorsing een grotere impact hadden dan voorzien, waardoor de verwachtingen voor het aantreffen van behoudenswaardige vindplaatsen aanzienlijk kleiner wordt.
 - De toenmalige bouw van en omgevingsaanleg rondom het Instituut voor Scheikunde Navorsing had een grote impact op het bodempotentieel. De 185 funderingspalen zijn nog aanwezig in de bodem. Bij de bouw werd blijkbaar tevens een bouwput uitgegraven tot diep onder het originele maaiveld, waarbij ter hoogte van het instituut zelf geen of nauwelijks archeologische waarden bewaard kunnen zijn. Ook de omgeving rondom het instituut is aangevuld met moderne ophogingspakketten van minimaal 55 cm dik. Het is niet duidelijk of hieronder nog een intacte natuurlijke

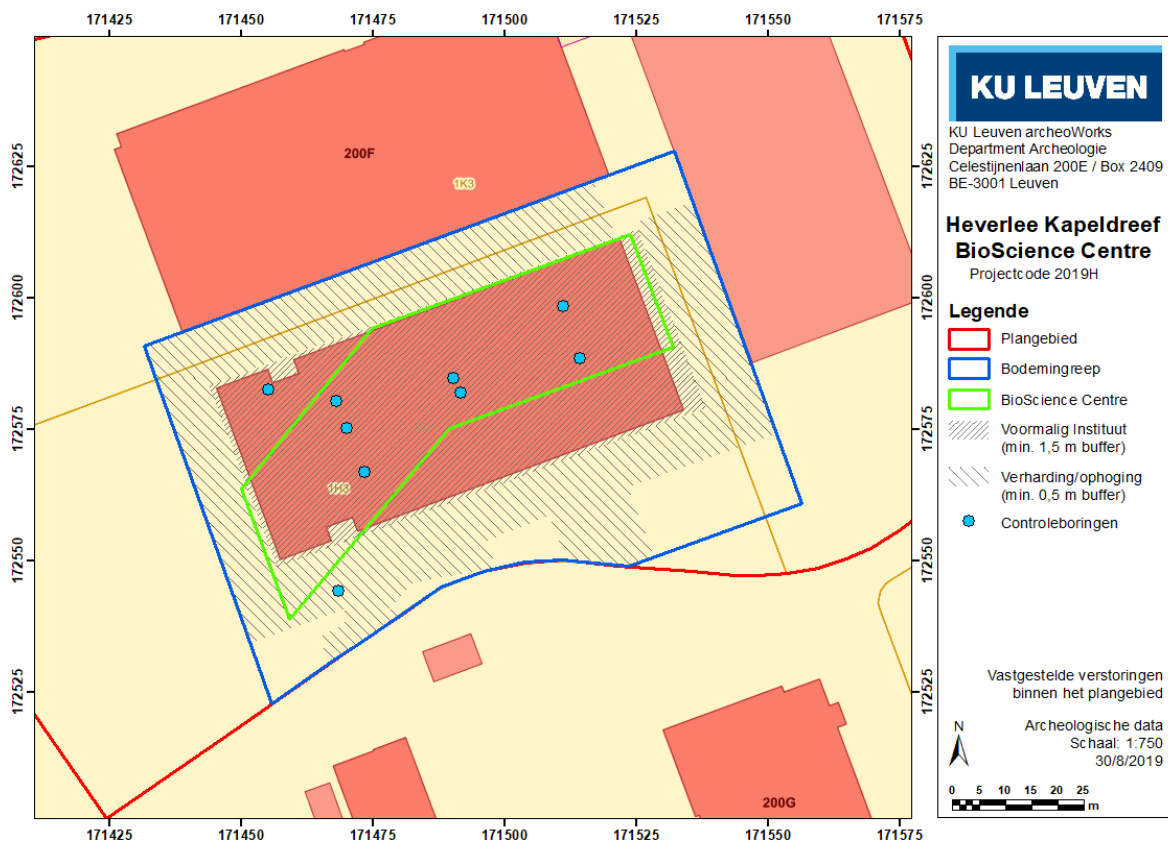
bodemopbouw bewaard is, aangezien het door de aanwezigheid van bouwpuin niet mogelijk was om in die zone dieper te boren.

- De geplande bodemingrepen voor de nieuwbouw zullen niet dieper reiken dan de vastgestelde verstoring/ophoging. Hetzelfde in aan te nemen voor de sleuven nodig voor het hierboven vermelde BEO-veld. De boorgaten zelf worden niet beschouwd als een wezenlijke bedreiging voor het bodemarchief. De omgevingsaanleg rondom de nieuwbouw zal alleen impact hebben op de nog aan te brengen ophogingslagen en zal maximaal tot in de 20^e-eeuwse verstoringen/ophoging reiken.

Er kan besloten worden dat we op basis van het bureauonderzoek, aangevuld met een serie controleboringen en –putten, in staat zijn om de centrale onderzoeksvragen van deze archeologienota op afdoende wijze te beantwoorden (zie Verslag van Resultaten).

Het advies luidt dat er geen verdere archeologische onderzoeksstappen worden opgelegd. Er wordt geen programma van maatregelen opgesteld.

De verplichte melding van archeologische toevalsvondsten blijft van toepassing, zoals uiteengezet in § 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Figuur 1. Aanduiding van de vastgestelde en verwachte verstoringen binnen de geplande bodemingreep, gebaseerd op de historische orthofoto's en op controleboringen en –putten.

De geschatte buffer voor geplande bodemingrepen is gebaseerd op de observatie dat de toenmalige bouwput voor de aanleg van het Instituut voor Scheikunde Navorsing de ondergrond tot min. 1,5 m –mv diep verstoord heeft en dat de omgeving ervan minstens ten dele aangevuld werd met minimaal 0,5 m recente ophogingslagen.